

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2019 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2019 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2019. – 230 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеєва І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – к.е.н., доц.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом №2 від 01.10.2019 р.

Сироткіна. - Наукова книга, 2008. - 322 с.

8. Куксова І.В. Формування умов стійкого розвитку інноваційного потенціалу нафтохімічних підприємств: Монографія / І.В. Куксова. - ВГУІТ, 2013. - 363 с.

НОВІТНЯ КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ І КОРМОВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

**Каламан О.Б., к.е.н., доцент, Козак К.Б., к.е.н., доцент, Єгорова А.В., к.т.н.,
доцент, Струнова О.С., магістр
Одеська національна академія харчових технологій**

Якість, як критерій, є національною ідеєю для усіх розвинутих країн світу. Саме високі вимоги до контролю якості та їх виконання є запорукою стійкого домінування продукції розвинутих країн на світових ринках, та забезпечують їх безпеку, конкурентоспроможність та дозволяє грати провідну роль у світовому поділі праці. Вперше проведена у 2015 р. ВОЗ оцінка глобальної проблематики хвороб харчового походження, показує що у результаті вживання в їжу контамінованої продукції щорічно хворіє кожна десята людина та 420 000 з них помирають [4].

У 2000 р. в Євросоюзі була реалізована так звана «нова концепція» гігієни харчових продуктів, що відображена у «Білій книзі». Згідно викладених у ній принципів політика безпечності харчових продуктів повинна бути заснована на сучасній концепції, що охоплює повністю весь ланцюг виробництва: від виробника до споживача, аналогічно всім секторам харчової промисловості в країнах-членах по всьому географічному регіоні ЄС, та за його межами. 01.09.17 після тривалого та складного процесу ратифікації набула чинності Угода про асоціацію між Україною та ЄС. 17.12.18 після засідання Ради ЄС був визнаний досягнутий на сьогодні прогрес. Проте варто зазначити, що Україні необхідно реалізувати всі передумови, передбачені в зазначеній Угоді, що має включати імплементацію відповідних нормативно-правових документів ЄС в сучасне законодавство нашої країни. Також важливим є забезпечення результативного функціонування прозорої адміністративної системи, запровадження адміністративних та інституційних реформ, що є необхідним для під час початку переговорного процесу щодо Угоди, яка стосується взаємного визнання оцінки відповідності та прийнятності промислової продукції (АСАА).

Забезпечення належного рівня якості сільськогосподарської продукції в умовах переходу до індикативного планування та відповідно зміни акцентів у використанні методів правового регулювання у напрямі від адміністрування до надання більшої економічної свободи виробникам продукції потребує вдосконалення організаційно-правового забезпечення цього процесу.

Постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 р. №442 «Про оптимізацію систем центральних органів виконавчої влади» організовано:

Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, що необхідно для моніторингу безпеки та якості продуктів харчування «від поля до столу» (аналогічно FDA в США або EFSA в ЄС).

Професор Крисанов Д. М. визначає, що центральною ланкою в розбудові національної системи сучасного технічного регулювання стало розроблення державних стандартів, які пізніше стали іменуватися національними, їх гармонізації з міжнародними та європейськими нормативними документами [1]. При цьому суспільно необхідний рівень якості сільськогосподарської продукції, в якому б збігалися вимоги виробників і споживачів, досягається системним регулюванням споживчих характеристик продукції з оцінкою їх на кожній стадії проектування виробництва, зберігання, транспортування і переробки, зазначає ст.н.с. НААН Бугера І. С. [2]

Необхідно зазначити, що угода про асоціацію між Україною та ЄС стала поштовхом для оновлення нормативно-правової бази та реформи системи технічного регулювання, спричинила оновлення технологій виробництва та призвела до змін систем менеджменту якості. Тому логічним є складання наступної схеми щодо послідовності цих змін (рис.1).

Рис. 1. Логічна послідовність змін системи менеджменту якості

04.04.18 набув чинності Закон України «Про державний контроль та дотримання законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» [5]. З цим Законом запрацювала нова система контролю якості та безпечності харчових продуктів. 01.10.12 наказом Мінагрополітики № 590 було затверджено «Вимоги щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпекою харчових продуктів (НАССР)» [6]. А 20.09.16 набув чинності розділ VII Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [7]. У зазначеному нормативі вже конкретизується: у всіх операторів ринку харчових продуктів мають бути принаймні програми-передумови впровадження системи НАССР. І встановлені строки – 3 роки з моменту набрання чинності цієї норми, тобто до 20 вересня 2019 року.

Система НАССР концентрується на найзначніших ризиках, що безпосередньо пов'язані з виробництвом продукту, технологією її виготовлення, яка використовується сировиною і має на увазі наявність додаткових специфічних заходів контролю. НАССР - систематичний метод харчової безпеки, що базується на семи основних принципах, що зображені на рис. 2. Загальні принципи проведення виробничого контролю включають: вхідний контроль якості і безпеки продовольчої сировини і харчових продуктів, що надходять на підприємства; контроль на етапі технологічного процесу; контроль на етапі зберігання харчової продукції; контроль за санітарно-технічним станом приміщень і обладнання, контроль стану виробничого та

навколишнього середовища, контроль особистої гігієни персоналу.

Заслуговує на увагу вивчення досвіду Alebor Group. Запровадження системи НАССР на елеваторах Alebor Group, спричинило зміни у роботі лабораторій. На достовірність результатів впливають багато аспектів: кваліфікація персоналу, первинне навчання при вступі на роботу та періодичне у процесі валідації, правильний підбір лабораторного обладнання та лабораторного посуду для роботи, знання законодавчої бази, дотримання персоналом гігієнічних вимог і навіть наявність спецодежды[3].

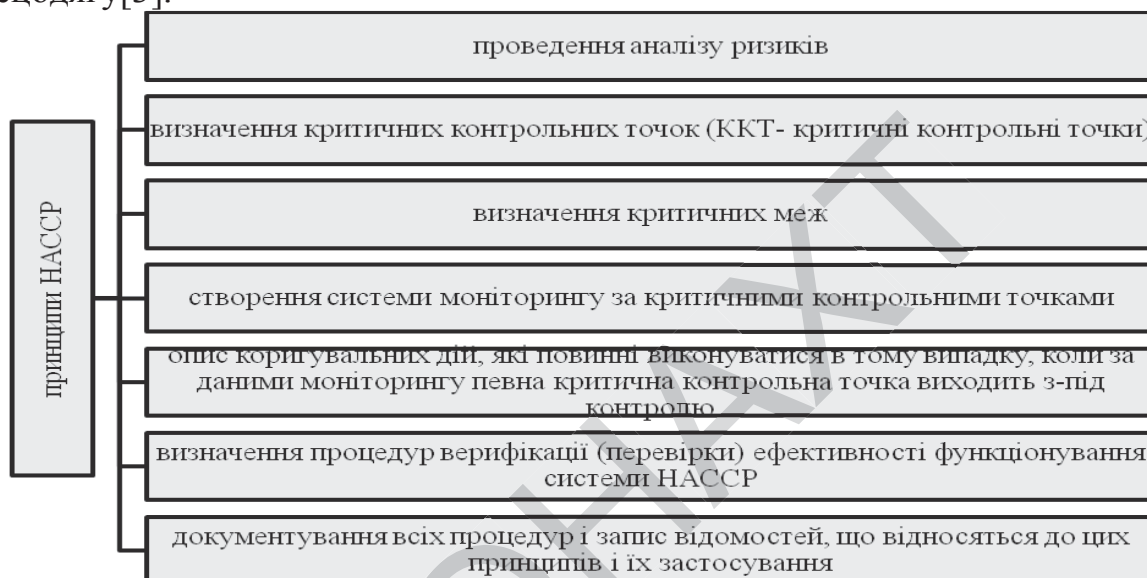

Рис. 2. Основні принципи НАССР

Згідно Закону України від 05.06.2014р. «Про стандартизацію» всі стандарти є добровільними, але за Законом України від 22.07.2014р. № 1602 «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» можна працювати навіть за специфікаціями до договорів. По суті, кожне підприємство повинно мати перелік методик, за якими лабораторія проводить дослідження, а також може вносити зміни до переліку, за вимогою клієнта, але з підтвердженням протоколом про валідацію методів. Але в контрактах найчастіше вказують методику міжнародного стандарту ISO, і ці контрактні умови зобов'язують більшу частину лабораторій у проведенні процедури їх валідації.

Огляд літератури та аналіз змін щодо контролю та управління якістю харчових та кормових продуктів, дозволяє зробити висновки щодо особливої залежності ефективного менеджменту на підприємстві від людського фактору та вказує на зростання ролі менеджменту (людського фактору) на всіх технологічних етапах (рис.3).

Подальшого вивчення потребує запропонована державою система контролю якості харчових та кормових продуктів. Крім стандартних процедур доцільно розглянути можливість розробки програм розвитку трудового потенціалу персоналу задіяного в формуванні та контролі якості харчової та кормової продукції на виробництвах. Потребує удосконалення законодавча база здійснення закупівель, бо тендерна процедура (для державних підприємств) не

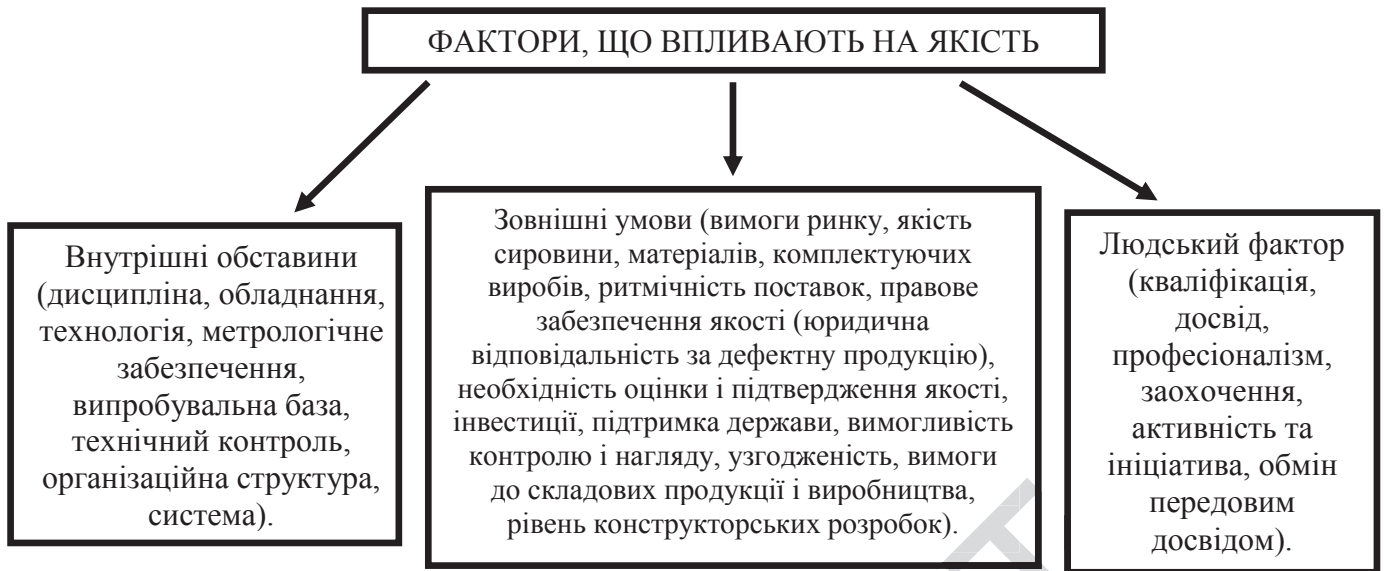

Рис.3. Фактори, що впливають на якість продукції [4]

дозволяє вжити оперативні заходи щодо здійснення контролю якості харчових та кормових продуктів. Важливо, щоб усі учасники харчового ланцюжка від законодавчих та контролюючих органів, виробничих потужностей, реалізаторів продукції тощо, аж до кінцевого споживача – мають бути самосвідомими у своїй відповідальності.

Література

1. Крисанов Д.Ф. Система гарантування безпечності та якості // Економіка харчової промисловості . 2013. Т. 4, вип. 20. С. 5-12.
2. Бугера С.І. Державне регулювання якості сільськогосподарської продукції: організаційно-правовий аспект // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2011. Т. 8, вип. 9. С. 65-72.
3. НАССР на практике // Elevatorist.com: [Веб-сайт]. URL: <https://elevatorist.com/blog/read/521-nasrr-na-praktike-elevatoryi-alebor-group-vyezd-i-laboratoriya> (дата звернення: 22.04.2019).
4. Kozak, O.V. Kalamani, A.V. Yegorova, O.S. Strunova. Formation and control of quality of foods and feeds: from technological base to human factor // Харчова наука і технології, Т.13, В. 3/2019.
5. Про державний контроль та дотримання законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин: Закон України від 06 грудня 2018 р. № 2639-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2019. – № 7. – Ст. 41.
6. Про затвердження Вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР): Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства від 01 жовтня 2012 р. № 590. – 2012.
7. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 06 серпня 2019 р. № 2639-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2019. – № 19. – Ст. 98.

- економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса
65. **МАРКЕТИНГОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НА ОСНОВЕ АНАЛИЗА БАЗ ДАННЫХ** 173
Лапицкая О.В., к.э.н., доцент, Шах А.В., Гомельский государственный технический университет имени П.О. Сухого, Беларусь
66. **РОЛЬ МАРКЕТИНГОВОЇ СИСТЕМИ В ЕКОНОМІЧНОМУ МЕХАНІЗМІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ** 177
Богданов О.О., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса
67. **ДЕПОПУЛЯЦІЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В СТАЛОМУ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ** 180
Лагодієнко В.В., д.е.н., професор, ОНАХТ, м. Одеса,
Лагодієнко Н.В., к.е.н., доцент, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Швець О.В., к.е.н., докторант Міжнародний університет бізнесу і права, м.Херсон
68. **ЕФЕКТИВНИЙ РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ** 182
Машканцева С.О., к.е.н., доцент Національний університет «Одеська морська академія», м. Одеса
69. **ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В АПК** 184
Турленко Н.В., к.е.н., докторант ОНАХТ, Алексейчук О.О., асистент Міжнародний університет бізнесу і права, м.Херсон
70. **МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА** 186
Ніколюк О. В., д.е.н., доцент, Донець Л. Я., к.т.н., доцент,
Левчук Ю. С., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса
71. **МЕТОДОЛОГІЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ** 189
Каламан О. Б., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса
72. **НОВІТНЯ КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ І КОРМОВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ** 193
Каламан О. Б., к.е.н., доцент, Козак К. Б., к.е.н., доцент,
Сгорова А. В., к.т.н., доцент, Струнова О. С., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса
73. **АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН** 197
Купріна Н.М., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса
74. **ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ, ЯК СПОСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА** 200
Скляр Л. Б., к.е.н., доцент, Скляр В. Ю., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса
75. **РОЗВИТОК ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ** 203
Іванченкова Л. В., к.е.н., доцент, Мацкевич К. О., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса
76. **КОМПЕТИТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА** 205
Васьковська К.О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса
77. **ОСНОВНІ ФОРМИ ПРОЯВУ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ** 207
Дерменжі Д.Ф., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса
78. **ОГЛЯД РИНКУ М'ЯСА ТА М'ЯСНОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ** 209
Петков О.І., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса
79. **ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ** 212
Баранюк Х.О., аспірант, асистент, ОНАХТ, м. Одеса

МАТЕРІАЛИ

VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15-16 жовтня 2019 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА

ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 2 від 01.10.2019 р.

Підписано до друку 01.10.2019. Формат 60x84/16.
Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 13,15.
Тираж 500 екземплярів.

Видавництво «Друк Південь»
Тел.: 0972122975